

HE 156/2001 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 2002 perittävästä maksusta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yksi-vuotinen laki, jolla tapaturma- ja liikennevakuutuksen täyskustannusvastuun periaatteen toteuttamista jatketaan vuonna 2002. Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta peritään tähän tarkoitukseen yhteensä

51 600 000 euron suuruinen maksu. Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tammikuun 1 päivänä 2002 ja olemaan voimassa vuoden 2002.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmien täyskustannusvastuu niiden korvauspiiriin kuuluvista sairaanhoitokustannuksista toteutettiin väliaikaisella järjestelmällä ensimmäisen kerran tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1993 perittävästä maksusta annetulla lailla (1645/1992). Järjestelmän voimassaoloa on sen jälkeen jatkettu vuosittain, viimeksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 2001 perittävästä maksusta annetulla lailla (937/2000), jolla vakuutuslaitoksilta peritään yhteensä 307 miljoonaa markkaa (noin 51 600 000 euroa). Valtiontaloudellisista syistä maksu on ohjattu vuosittain kansaneläkelaitokselle pienentämään kansaneläkelain 59 §:n 2 momentissa ja sairausvakuutuslain 59 §:n 1 momentissa tarkoitettua valtion takuusuoritusta. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 28 päivänä joulukuuta 2000 selvitysmiehen selvittämään, miten liikenne- ja tapaturmavakuutuksen sairaanhoitokorvauksissa voitaisiin toteuttaa

niin sanottu täyskustannusvastaavuus, jos siihen päätettäisiin siirtyä samalla, kun tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta perittävä maksu poistettaisiin. Selvitysmiehen tehtävänä oli tehdä myös tarvittavat lainsäädäntö- ja muut ehdotukset, jotka pitäisi toteuttaa, jos liikenne- ja tapaturmapotilaiden sairaanhoidosta aiheutuvat kustannukset maksettaisiin kokonaisuudessaan tai pääosin liikenne- ja tapaturmavakuutusjärjestelmistä ja vakuutuslaitokset voisivat valita potilaan hoitopaikan. Selvitysmies luovutti asiaa koskevan muistionsa sosiaali- ja terveysministeriölle 8 päivänä toukokuuta 2001 (Liikenne- ja työtapaturmapotilaiden sairaanhoitokustannusten täyskustannusvastaavuus; Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistio 2001:13). Asian jatkoselvittely on parhaillaan vireillä sosiaali- ja terveysministeriössä.

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmien luonteen ja rahoitusvastuun huomioon ottaen on siksi tarkoituksenmukaista jatkaa nykyistä järjestelmää myös vuonna 2002 ja pysyä nykyisessä liikenne- ja tapaturmapotilaiden julkisen terveydenhuollon palveluiden

todelliseen käyttöön perustuvassa, vakuutusjärjestelmiltä vuosittain kerättävässä maksussa. Näin pystytään takaamaan liikenne- ja tapaturmapotilaille yhdenvertainen oikeus saada nopea ja asianmukainen hoito julkisen terveydenhuollon piirissä hoidon tarpeen aiheuttajasta riippumatta. Vakuutusyhtiö on velvollinen korvaamaan liikenne- ja tapaturmapotilaille edelleenkin vain julkisen terveydenhuollon asiakasmaksun.

Maksu ehdotetaan perittäväksi 51 600 000 euron suuruisena, joka rahayksikön muutoksen huomioon ottaen vastaa aikaisempaa tasoa. Maksun jakautumista eri tapaturmavakuutusjärjestelmien välillä ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, että tapaturmavakuutuslaitosten osuus maksusta nousisi nykyisestä noin 26 200 000 eurosta (156 milj. mk) 27 100 000 euroon (noin 161 milj. mk) ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osuus laskisi nykyisestä noin 3 700 000 eurosta (22 milj. mk) 2 800 000 euroon (vajaa 17 milj. mk). Muutos johtuu siitä, että vahinkomäärien perusteella arvioituna maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen piiriin kuuluvien potilaiden julkisten sairaanhoitopalveluiden käyttö on selvästi laskenut suhteessa muuhun lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen. Liikennevakuutuslaitosten osuus maksusta säilyisi rahayksikön muutoksen huomioon ottaen entisellä tasolla eli 21 700 000 euron (noin 129 milj. mk). Maksun perintämenettely ja jako vakuutusyhtiöiden välillä tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmissä toteutettaisiin entisellä tavalla. Maksu ohjattaisiin kansaneläkelaitokselle pienentämään valtion sairausvakuutusrahastoa koskevaa takuusuoritusta.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksen johdosta valtio saa tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmiltä 51 600 000 euroa, jolla katetaan valtion sairausvakuutusrahastoa koskevaa takuusuoritusta.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n mukaan valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksiin niin sanotun lisäturvaosuuden kautta. Tämän lisäksi valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen perus-

turvaosuuden kustannuksiin välillisesti maatalousyrittäjien eläkelain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain ja perhe-eläkelain rahoituksen kautta. Maatalousyrittäjät osallistuvat rahoitukseen vakuutusmaksuosuuden kautta. Siten osa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen 2,8 miljoonan euron täyskustannusvastuumaksusta tulee valtion vastattavaksi suoraan lisäturvaosuuden kautta ja välillisesti perusturvaosuuden kautta.

Valtion lisäturvaosuuden suuruus on vuonna 2002 32,95 prosenttia kokonaiskustannuksista. Perusturvaa rahoittavien järjestelmien osuus on kansaneläkelaitoksen osalta 25,90 prosenttia ja maatalousyrittäjien eläkelaitoksen osalta 14,81 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Huomioon ottaen sen, ettei valtio osallistu maatalousyrittäjien vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen kustannuksiin, valtion välitön rahoitusosuus on vuonna 2002 noin 29 prosenttia ja maatalousyrittäjien noin 34 prosenttia maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksista. Perusturvaosuuden kautta muodostuvan valtion välillisen kustannusosuuden arvioidaan olevan vuonna 2002 noin 18 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Ehdotetusta maksusta aiheutuisi siten valtiolle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoituksen kautta vuonna 2002 yhteensä arviolta noin 1,3 miljoonan euron suuruinen meno. Määrästä toteutuisi valtion välittömän osuuden kautta noin 0,8 miljoonaa euroa ja loput välillisesti perusturvaosuuden kautta. Kuluvaan vuoteen verrattuna maksusta valtiolle tuleva kustannus alenisi noin 0,4 milj. eurolla.

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmässä kustannusten lisäys voidaan siirtää vakuutusmaksuihin. Arvioitu vaikutus sekä tapaturma- että liikennevakuutusmaksuun on noin 6 prosenttia. Maksu ei nosta vakuutusmaksuja nykyisestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen maksuosuudesta siirtyy vakuutettujen vakuutusmaksuilla katettavaksi kolmannes eli arviolta noin miljoona euroa. Osuus vastaa vakuutettujen osuutta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannusten rahoituksesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi

sen yhteydessä.

3. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Tapaturmavakuutuslaitosten liittoa, liikennevakuutuskeskusta ja Maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002 ja koskemaan vuodelta 2002 suoritettavaa maksua.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotukset

Laki

tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 2002 perittävästä maksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vakuutuslaitosten, joilla on oikeus myöntää Suomessa tapaturmavakuutuslaissa (608/1948) tai liikennevakuutuslaissa (279/1959) tarkoitettuja pakollisia vakuutuksia, sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 2 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on suoritettava kansaneläkelaitokselle, siten kuin jäljempänä säädetään, sairausvakuutuslain 59 §:n 1 momentissa säädetyn valtion takuusuorituksen pienentämiseksi vuonna 2002 maksu, joka on yhteensä 51 600 000 euroa. Tästä maksusta tapaturmavakuutuksia myöntävien vakuutuslaitosten osuus on 27 100 000 euroa ja liikennevakuutuksia myöntävien vakuutuslaitosten osuus 21 700 000 euroa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osuus on 2 800 000 euroa.

2 §

Edellä 1 §:ssä tapaturmavakuutuslaitoksille säädetty maksuosuus jakautuu niiden kesken tapaturmavakuutuslain mukaisista muista kuin 57 §:ssä säädettyistä vakuutuksista vuoden 2002 tilinpäätöksellä vahvistettujen vakuutusmaksutulojen suhteessa. Liikennevakuutuslaitoksille säädetty maksu jakautuu

niiden kesken vuoden 2002 tilinpäätöksellä vahvistettujen liikennevakuutusmaksutulojen suhteessa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen 1 §:ssä säädetty maksuosuus on lopullinen.

3 §

Sen estämättä, mitä tapaturmavakuutuslain 35 §:n 2 momentissa ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä säädetään, tästä laista vakuutuslaitoksille aiheutuva menojen lisäys voidaan vuonna 2002 ja sen jälkeen sisällyttää pakollisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksujen perusteisiin ja lukea maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksiin.

Tästä laista johtuvasta maksutulon lisäyksestä ei kuitenkaan peritä eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetussa laissa (664/1966) tarkoitettua vakuutusmaksuveroa, liikennevakuutuslain mukaista liikenneturvallisuusmaksua, tapaturmavakuutuslain 35 §:n 4 momentin mukaista työturvallisuusmaksua eikä 58 §:n ja 60 §:n 6 momentin mukaisia maksuja eikä eräiden tapaturmakorvausten sitomisesta palkkatasoon annetun lain (957/1971) 2 §:n eikä tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991)

12 §:n mukaisia maksuja. Tämän lain mukaista maksua ei oteta myöskään huomioon maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 14 §:n mukaisia työturvallisuuskuluja määrättäessä.

4 §

Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitokset ovat velvollisia suorittamaan kalenterikuukausittain ennakkoa 1 §:ssä tarkoitettusta maksusta. Ennakon suuruus on kalenterikuukaudelta 1/12 vakuutuslaitosten maksettaviksi 1 §:ssä säädetystä määrästä. Ennakko jakautuu tapaturmavakuutuslaitosten kesken ja liikennevakuutuslaitosten kesken vuoden 2000 tilinpäätöksellä vahvistettujen pakollisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen vakuutusmaksutulojen suhteessa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos maksaa kalenterikuukaudelta 1/12 sen maksettavaksi 1 §:ssä säädetystä määrästä.

Vakuutuslaitoksen on suoritettava kunkin kuukauden 15 päivään mennessä ennakko tapaturmavakuutusmaksutulosta Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle ja liikennevakuutusmaksutulosta liikennevakuutuskeskukselle. Sosiaali- ja terveysministeriö välittää maksut kansaneläkelaitokselle. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus veloittaa Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja liikennevakuutuskeskuksen tilejä suorittettujen ennakoiden määrällä välittäessään 1 §:ssä sää-

detyn markkamäärän kansaneläkelaitokselle.

5 §

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tapaturma- ja liikennevakuutuslaitosten ennakoina suorittamat maksuosuudet tarkistetaan vastaamaan 2 §:ssä säädettyä maksuosuuksien jakautumista sen jälkeen, kun tapaturma- ja liikennevakuutuksen vakuutusmaksutulot vuodelta 2002 on tilinpäätöksellä vahvistettu.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa kunkin vakuutuslaitoksen ennakon sekä lopullisen maksuosuuden määrän. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ja liikennevakuutuskeskus huolehtivat 1 momentin mukaisten lopullisten maksuosuuksien keräämisestä ja tilittämisestä vakuutuslaitoksille.

6 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

7 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002. Laki koskee vuodelta 2002 suoritettavaa maksua.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*